

Viešosios teisės įstaigos gali būti atsakingos už žalą aplinkai, padarytą veikla, vykdoma viešojo intereso tikslais pagal įstatymu deleguotas funkcijas, kaip antai eksploatuojant siurblinę žemės ūkio paskirties plotams sausinti

Laikotarpiu nuo 2006 m. iki 2009 m. Eideršteto pusiasalio, esančio Šlėzvingo-Holšteino federalinės žemės (Vokietija) vakarinėje dalyje, dalis buvo priskirta „apsaugos zonai“, be kita ko, todėl, kad joje gyvena juodoji žuvėdra – saugomas vandens paukštis. Pagal tvarkymo planą šios rūšies apsaugos zona tradiciškai dideliuose plotuose daugiausia eksploatuojama kaip ganyklos regionas. Kad Eideršteto pusiasalį būtų galima apgyvendinti ir naudoti žemės ūkiui, jį reikia sausinti. Kad įvykdytų šią užduotį, *Deich- und Hauptsielverband Eiderstedt* (Vandentvarkos profesinė sąjunga, kurios teisinė forma yra viešosios teisės įstaiga), eksploatuoja siurblinę, kuri sausina visą jos apimamą teritoriją. Ši siurblinės veikla, kuria sumažinamas vandens lygis, patenka į jos paviršinių vandens telkinių priežiūros užduotį, kuri jai buvo patikėta įstatymu kaip viešojoje teisėje įtvirtinta pareiga.

Manydama, kad eksploatuodama šią siurblinę, *Deich- und Hauptsielverband Eiderstedt* padarė žalos aplinkai ir taip pakenkė juodajai žuvėdrai, aplinkos apsaugos asociacija *Naturschutzbund Deutschland – Landesverband Schleswig-Holstein* pateikė Šiaurės Fryzijos apskrčiai prašymą taikyti šios žalos apribojimo ir atlyginimo priemones, tačiau šis prašymas buvo atmestas. Grįsdama savo prašymą asociacija rėmėsi Vokietijos teisės aktais, priimtais perkeltant Direktyvą 2004/35 dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą¹. Ši direktyva nustato atsakomybės už aplinkos apsaugą mechanizmą siekiant išvengti, be kita ko, žalos aplinkai, vykdant profesinę veiklą padaromos saugomoms rūšims ir natūralioms buveinėms, konkrečiai numatytoms Buveinių² ir Paukščių³ direktyvose, ir tą žalą atlyginti.

Vis dėlto **Direktyvos 2004/35 I priedo trečios pastraipos antra įtrauka leidžia valstybėms narėms numatyti savininkų ir subjektų atleidimą nuo atsakomybės tais atvejais, kai rūšims ir natūralioms buveinėms padaryta žala atsiranda dėl atitinkamos vietovės „įprasto tvarkymo“. Vokietijos Federacinė Respublika pasinaudojo šia teise.**

Būtent šiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija), į kurį kreiptasi dėl aplinkos apsaugos asociacijos prašymo atmetimo, nusprendė paklausti Teisingumo Teismo, ar ir kokiomis sąlygomis tokia veikla kaip siurblinės eksploatavimas sausinant žemės ūkio paskirties plotus gali būti laikoma susijusia su „įprastu vietovių tvarkymu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/35. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, paprašė Teisingumo Teismo patikslinti, ar tokia veikla, kadangi ji vykdoma viešojo intereso tikslais įgyvendinant įstatyme deleguotas funkcijas, gali būti laikoma „profesine veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/35.

¹ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004, p. 56; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 357).

² 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102).

³ 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010, p. 7).

2020 m. liepos 9 d. sprendime Teisingumo Teismas pažymėjo, kad **sąvoka „įprastas vietovės tvarkymas“ turi būti suprantama kaip apimanti bet kurią priemonę, leidžiančią tinkamai administruoti ar organizuoti teritorijas, kuriose paplitusios saugomos rūšys ar natūralios buveinės, laikantis, be kita ko, plačiai pripažįstamos praktikos žemės ūkio srityje.**

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad **vietovės, kurioje aptinkamos saugomos rūšys ir natūralios buveinės, kaip tai suprantama pagal Buveinių ir Paukščių direktyvas, tvarkymas gali būti laikomas „įprastu“ tik tuomet, jeigu juo laikomasi šiose direktyvose numatytų tikslų ir įpareigojimų** ir, be kita ko, visų valstybių narių pagal šias direktyvas priimtų tvarkymo priemonių, kaip antai nurodytų buveinės aprašuose arba tiksliniuose dokumentuose, numatytuose Direktyvos 2004/35 I priedo trečios pastraipos antroje įtraukoje. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad **įprastas vietovės tvarkymas, be kita ko, gali apimti vietovėje vykdomą žemės ūkio veiklą, įskaitant būtiną papildomą veiklą, kaip antai drėkinimą ir sausinimą, taigi ir siurblinės eksploatavimą.**

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad teismas, kurio prašoma įvertinti, ar tvarkymo priemonė gali būti laikoma įprasta, gali, kai vietovės tvarkymo dokumentuose nėra pakankamai informacijos, įvertinti šiuos dokumentus atsižvelgdamas į Buveinių ir Paukščių direktyvose numatytus tikslus ir įpareigojimus, taip pat į vidaus teisės normas, priimtas siekiant perkelti šias direktyvas arba, jeigu jų nepriimta, normas, kurios atitinka šių direktyvų esmę ir tikslą.

Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad pagal Direktyvos 2004/35 I priedo trečios pastraipos antrą įtrauką įprastas vietovės tvarkymas taip pat gali būti grindžiamas ankstesne savininkų ar subjektų praktika. Teisingumo Teismas pripažino, kad ši taisyklė apima tvarkymo priemones, kurios buvo taikomos pakankamai ilgą laikotarpį iki žalos atsiradimo ir yra bendrai pripažįstamos ir patvirtintos tam, kad jas būtų galima laikyti įprastomis atitinkamai vietai, tačiau su sąlyga, kad jos neprieštarauja Buveinių ir Paukščių direktyvose numatytiems tikslams ir įpareigojimams.

Dėl klausimo, ar veikla, kurią viešosios teisės įstaigos vykdo viešojo intereso tikslais įgyvendindamos įstatyme deleguotas funkcijas, kaip antai siurblinės eksploatavimas žemės ūkio paskirties žemei sausinti, gali būti laikoma „profesine veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/35, Teisingumo Teismas patvirtino, kad ši sąvoka apima visą profesinę veiklą, kuri nėra grynai asmeninio pobūdžio ar susijusi vien su namų ūkiu, neatsižvelgiant į tai, ar ši veikla susijusi su rinka ir yra konkurencinio pobūdžio.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127